

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Харківська державна академія культури

ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

Збірник наукових праць
І Всеукраїнської науково-практичної конференції

23-25 травня 2024 року

Полтава -2024

важливу роль у поширенні бразильської культури, став інструментом м'якої сили та сприяв розвитку культурної дипломатії.

У сучасній Бразилії самба залишається важливим елементом культури країни. Вона продовжує розвиватися, включаючи нові музичні елементи і технології. Сьогодні самба-це не тільки музичний жанр, а й символ єдності і національної гордості. Він поєднує традиції минулого з сучасними тенденціями, створюючи яскраве та динамічне явище. Сучасні виконавці самби, такі як Зека Пагодіньо, Мартіньо да Віла та Маріса Монте, продовжують популяризувати цей жанр як у Бразилії, так і за кордоном.

Історія виникнення і розвитку бразильської самби - це історія культурного обміну і синтезу, який триває і донині. Самба пройшла довгий шлях від витоків ритуальної музики африканських рабів до своєї світової популярності на сучасній музичній сцені, ставши справжнім символом Бразилії. Вона об'єднує людей різних культур і поколінь, зберігаючи при цьому унікальну самобутність і неповторний ритм. Самба втілює в собі не тільки музику і танець, а й дух бразильського народу, його історію, культуру і надію на майбутнє.

Бордюг О.С., студент

*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

Горголь П.С., заслужений працівник культури України, доцент
завідувач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту

*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТАНЦЮ «ГОПАК»

Гопак виник у XVI-XVII століттях як танець козаків. Це була не просто розвага, а скоріше спосіб вираження мужності та бойового духу. Танець імітував

бойові рухи, такі як стрибки, удари ногами та швидкі повороти, що символізувало готовність козаків до бою. Саме тому гопак часто асоціювався з військовою культурою і козацьким духом. З часом гопак еволюціонував, ставши популярним серед широких мас, і перетворився на більш вишуканий танець. Він став невід'ємною частиною українських свят, конкурсів та фестивалів.

Назва танцю походить від вигуку «гоп!» під час його виконання, а також слів «гопати», «гупати», «гопкати». Музичний розмір — 2/4. Виконується соло або групами в швидкому темпі з використанням віртуозних карколомних стрибків. У побуті Війська Запорозького танець спочатку виконувався лише чоловіками; сучасний гопак танцюють чоловіки й жінки, однак чоловіча партія залишається провідною. У виконанні гопака застосовуються елементи хореографічної імпровізації: стрибки, присядки, обертання й інших віртуозних танцювальних рухів. Існують різні варіанти гопака — сольний, парний, груповий. Гопак нерідко має величний, героїчний характер. Пісенні й інструментальні мелодії гопака виконуються в народі й як самостійні музичні п'єси.

Гопак у давні часи вважався бойовим танцем язичницьких жерців (волхвів), що сприймався як сакральне дійство, зрозуміле для втаємничених, пізніше використаний запорожцями Запорозької Січі у XVI—XVIII ст. Танець виконувався козаками, які танцювали переважно у парах. Їхній танець — своєрідний діалог, в якому вони демонстрували свій характер, а також силу, мужність. Козаки-танцюристи ставали в коло виконуючи довільні рухи, а їхні товариші підтримували їх вигуками «Гоп!» та «Гей!».

Згодом, після знищення Січі, гопак почали виконувати і дівчата в парі з хлопцями. З плином часу танець вже виконувався групами, в яких були і хлопці і дівчата. Важливо, що цей танець ніколи не виконується наодинці. У сучасній історії відродження гопака пов'язують з діяльністю П.П. Вірського, який створив у 1937 році ансамбль народного танцю. На основі класики та традиційного фольклору, він поставив той гопак, котрим завершує концерти академічний ансамбль танцю України його імені.

Чоловічі костюми, що використовуються для гопака (червоні шаровари, кольоровий пояс, вишита сорочка, взуття з гострими кінцями), є реальною козацькою формою того часу. Шаровари, на пошиття яких витрачалося до 10 м тканини, — це бойовий козацький одяг, зручний не тільки для верхової їзди, але і для ведення бою ногами (так званий «козацький гопак»). Участь жінок у танку виникла лише в його сценічному варіанті. Їхнє вбрання зазвичай було схожим на історичні костюми центральної частини України (вишита сорочка, плахта, керсетка, червоне взуття, віночок зі стрічками).

Досі етнографи не зібрали й не описали на належному науковому рівні всі фольклорні танці українців. Перші докладні описи танців подали переважно літератори в художніх творах: Григорій Квітка-Основ'яненко, Іван Котляревський, Тарас Шевченко, Іван Франко, Іван Нечуй-Левицький, Микола Гоголь, Марко Кропивницький та ін. І хоча письменник не ставить собі за мету наукове дослідження танцю, проте описи танцювального мистецтва українців, зроблені досить ретельно і з художньою майстерністю, можуть служити водночас і цінним етнографічним матеріалом.

Серед дослідників українського народного танцю в ХХ столітті можна назвати Василя Верховинця, Андрія Гуменюка, Андрія Нагачевського (Канада), Романа Герасимчука та інших. Класифікації українських танців, запропоновані дослідниками, досі не можуть вважатися досконалими. Першу класифікацію запропонував Василь Верховинець, поділивши всі українські танці на масові, парні й сольні. Музикознавці класифікують їх за характером музичного супроводу: гопаки, козачки, польки, мазурки, кадрили тощо. Між хореографами побутує класифікація і за назвами танців; «Рибка», «Коваль», «Швець», «Горлиця» тощо. Андрій Гуменюк у книжці «Українські народні танці» поділяє їх на хороводи, сюжетні й побутові.